

Bevrijders rukken op. Duitsers in het nauw bij Steenderen

Op 3 april 1945 worden Toldijk en Steenderen bevrijd. De Geallieerden ondervinden daar weinig tegenstand, tot ze bij Rha aankomen. Als ratten in de val zit hier nog een groep fanatieke Duitsers die het gevecht aangaat met de bevrijders. Pas een week later kan ook in Rha en Olburgen het rood-wit-blauw weer uit de ramen.

Kun je een kat in het nauw een verwijt maken dat hij rare sprongen maakt? Als je met de rug tegen de IJssel staat en je kijkt de geallieerden in de ogen is er weinig keuze. Overgave of het gevecht aangaan. Het is een dilemma waarmee de Duitse soldaten, die zich hebben teruggetrokken in de IJsselbocht bij Olburgen, nauwelijks moeite hebben. Vechten. Dat is al snel de uitkomst.

En met die onverzettelijkheid krijgt het bataljon van *'The Queen's Own Rifles of Canada'* te maken als ze de regio ten westen van Steenderen willen bevrijden. De Canadezen rukken op via de loopgraven die de Duitsers een half jaar eerder rond Rha hebben laten graven door een groep gevangenen uit Amersfoort.

De loopgraven zijn vochtig en drassig, geweren raken vervuild met modder en zand. Hevige gevechten volgen als ze op de Duitsers stuiten, de hele avond en nacht. Meerdere boerderijen gaan in vlammen op. De bewoners vluchten of duiken de kelder in.

Boerderijen in brand

Jan van Hal herinnert zich: 'Angst kan ik mij niet herinneren, maar ik weet wel dat we met de hele buurt in de schuilkelder zaten bij Nieuwenhuis. Er was ook een vrouw die heel erg overstuur was. Die vrouw moest plassen op de po en wilde dat niet, want de hele kelder zat vol met mensen. In de schuilkelder was een klein raampje en ik kon constant de lichtstrepen van de beschietingen door de lucht zien.'

'Op een gegeven moment kwam er iemand en die zei tegen mijn vader: Toon, jouw huis staat in brand. Op dat moment zijn er op Rha meerdere boerderijen in brand geschoten. Toen we de schuilkelder in gingen stonden alle muren van de schuur nog overeind, maar toen we eruit kwamen was alles in puin geschoten', aldus Van Hal.

Kaart gebruikt door Canadese troepen, Steenderen linksboven

Krijsende baby in kelder

Ook bij de boerderij van Berendsen komt het tot een hevig vuurgevecht tussen de Canadezen en de Duitsers. De familie Berendsen verschuilt zich ondertussen met de burens in de kelder. Inclusief een 1-jarige baby van de familie Rewinkel die het op een krijsen zet.

Bij het vuurgevecht komen acht Canadezen om, er vallen geen burgerslachtoffers. De nog levende Canadezen kiezen het hazenpad en vertrekken richting Zutphen en Deventer. Door het vertrek van de Canadezen blijft Rha nog een week in Duitse handen.

De krijsende baby in de kelder van Berendsen heeft mogelijk het leven van alle mensen die in de kelder zaten gered, inclusief een aantal zwaar gewonde Canadezen. Want de baby weerhoudt de Duitsers ervan om een granaat in de kelder te gooien.

Evacuatie

Als het weer rustig wordt moet de bevolking op last van de Duitsers over de IJssel evacueren naar Dieren en Leuvenheim. Ook de gewonde Canadezen mogen mee met de evacuatie.

Jan van Hal: 'De bewoners van Rha en Olburgen moesten weg. De IJssel over. De mensen gingen de rivier over in bootjes, de paarden zwommen. We gingen eerst naar Dieren, toen naar Loenen. Mijn moeder was hoogzwanger. Alles wat mijn ouders bezaten, hadden ze bij zich. In de kinderwagen lag een pendule en een beddensprei die moeder zelf gemaakt had. Vader had twee pakken over elkaar heen aan.'